

NUMERIKUS MÓDSZEREK ÉS SZÁMÍTÓGÉPES SZIMULÁCIÓK A BIOLÓGIÁBAN EA

Ökológia, evolúció- és konzervációbiológia szakirány, szakirányú kötelezően választható tárgy

Szemeszter	Követelmény (kollokvium/gyakj./ai.)	Heti óraszám (EA+GY)	Kredit	Nyelv
Később kitöltendő	kollokvium	2+1	3	magyar

A tantárgyfelelős személy és tanszék:

Név:	Beosztás:	Tanszék, Int.:
Kun Ádám	tudományos munkatárs	Növényrendszertani és Ökológiai Tanszék

Kötelező/ajánlott előtanulmányi rend: Általános ökológia EA

A tantárgy tematikája:

1. Bevezetés a numerikus módszerekbe

Numerikus módszerek áttekintése, Numerikus módszerek hibái, Véges számábrázolási hiba. Számításintenzív módszerek implementálási lehetőségei. A szimulációk és az analitikus módszerek összevetése. Műveleti sebesség. Memória és CPU használat.

2. Véletlenszám generálás és sorbarendezés

Egyenletes eloszlású véletlenszám előállítás. A lineáris kongruencia generátor. Elutasítás módszere. Normál eloszlású véletlenszám generálása. Exponenciális eloszlású véletlenszám generálása.

3. Lineáris egyenletrendszer megoldása

Lineáris egyenletrendszerek megoldása Gauss eliminációval és Gauss-Jordan eliminációval. A szingularitások elkerülésének módszerei. Hiba kiküszöbölése a sorok és oszlopok felcserélésének (pivot). Az eredmények finomítása iterálással. Mátrix inverzének számolása. LU dekompozíció.

4. Nem lineáris egyenletek megoldása numerikus módszerrel

Nem lineáris egyenletek megoldása. A gyök befogása. Biszkeció. Szelő és hamis pont módszer. Newton-Raphson módszer.

5. Numerikus integrálás

Ekvidisztáns adatok numerikus integrálása. Lokális és globális Newton-Cotes formulák (trapéz formula, Simpson 1/3 és Simpson 3/8 formula, Bode formula). Romberg integrálás.

6. Differenciálegyenletek numerikus megoldása I

Differenciálegyenletek numerikus megoldásának alapjai. A Runge Kutta és a prediktor-korrektor módszer. A logisztikus egyenlet numerikus számolása.

7. Differenciálegyenletek numerikus megoldása II

A biológiában alkalmazott fontosabb differenciálegyenlettel leírt modelltípusok áttekintése. Egyes csak numerikusan számolható modellek elemzése.

8. Sejtautomaták I

A térben explicit modellek típusai. A rácsmodellek. A sejtér, a szomszédság, az átmeneti függvény. Egyszerűbb sejtautomaták.

9. Sejtautomaták II

Stochasztikus sejtautomaták. Az aszinkron felújítás. Ökológiai példák.

10. Csatolt differenciaegyenletek rácson.

Csatolt differenciaegyenletek lehetőségei. A zaj vagy perturbáció bevezetése a rendszerbe. Időben korrelált zaj. Alkalmazási lehetőségek.

11. Térben és időben heterogén foltmintázat előállításának lehetőségei

A térbeli és időbeli foltmintázat általános jellemzői. A saktábla tájkép. Perkolációs tájkép. Hierarchikus tájképek. Adott pátkorrelációjú tájképek. A Metropolis algoritmus. Fraktálok.

12. Optimalizáció

Függvény minimumának és maximumának keresése. Aranymetszés keresés egy dimenzióban. Parabolikus interpoláció és Brendt módszere. Deriváltak alkalmazása. Lineáris programozás. Simplex módszer.

14. Evolúciós modellek I.

Adott rátermettségtájképek alkalmazása. Változó tájképek. Mutációk. RNS tájképek.

14. Evolúciós modellek II.

Kompetíciós módszerek. Játékelméleti szimulációk.

15. Fourier transzformáció

A Fourier transzformáció matematikája. Numerikus módszerek. Adatfeldolgozás Fourier transzformációval.

Jegyzet, tankönyv, ajánlott irodalom:

kötelező:

ajánlott:

Czárán, T. 1998 Spatiotemporal models of population and community dynamics. New York: Chapman and Hall.

William H. Press, Brian P. Flannery, Saul A. Teukolsky, William T. Vetterling 1992 *Numerical Recipes in FORTRAN*

77: *The Art of Scientific Computing*. Cambridge University Press

segédanyag: ramet.elte.hu/~kunadam/oktatas/pa_tematika2.html